Зянон Пазьняк

Добрая фатаграфія

БВ выданьне
ГАРАДЗЕНСКАЯ БІБЛІЯТЭКА

Зянон Пазьняк

ДОБРАЯ ФАТАГРАФІЯ

Зянон Пазьняк. 1995 г.

Зянон Пазьняк

Добрая фатаграфія

Фтаграфічныя эсэ пра фатаграфіі
з краінаў Эўропы і Амэрыкі
ад сярэдзіны XIX стагоддзя
і да нашых дзён

Варшава – Нью-Ёрк – Горадня,
„Беларускія Ведамасьці”,
„Гарадзенская Бібліятэка”,
2012 г.

ГАРАДЗЕНСКАЯ БІБЛІЯТЭКА
прысьвячаецца той Гародні, якой мы ганарымся.
Дзякуем усім, хто з намі.

Каардынатар кніжнай сэрыі «Гарадзенская Бібліятэка»:
Павал Мажэйка (p.mazheika@gmail.com)
Ідэя сэрыі: Эдвард Дмухоўскі www.hrodna.org

Пазьняк Зянон Станіслававіч
Кандыдат мастацтвазнаўства

ДОБРАЯ ФАТАГРАФІЯ

Мастацка-асьветніцкае выданьне

Зянон Пазьняк. ДОБРАЯ ФАТАГРАФІЯ .
Выданьне: „Беларускія Ведамасьці" ў Польшчы, „Гарадзенская Бібліятэка" ў Беларусі
(20-я кніга кніжнае сэрыі), Варшава – Нью Ёрк – Горадня, 2012. – 240 с.: іл.
Фармат 88x63, 1/8 арк. (A-4)

„Добрая фатаграфія" – гэта кніга-альбом, якая складаецца з фатаграфіяў і артыкулаў-эсе пра фатаграфію, дзе галоўным зьяўляецца апавяданьне пра эстэтычную адметнасьць фатаграфічнага мастацтва і, адпаведна, разгляд і аналіз выбраных фатаграфіяў ад сярэдзіны XIX стагоддзя і да 2012 года. Абазначаючы тэму „Добрая фатаграфія", ня ставілася задача паказаць узровень майстэрства таго ці іншага фатографа, ці пазнаёміць з шэдэўрамі прафэсійнай фатаграфіі. У аснову адбору пакладзена адлюстраваньне часу, эмацыйнае ўражаньне вобразу, перажываньне чалавечага духу, адбіткі беларускай культуры, хараство Зямлі і людзей, трагічны і вечны аспэкты чалавечага існаваньня. Вобразнае ўражаньне і імгненьне часу ёсьць асноўным крытэрам адбору. Таму там, дзе гэтае адчуваньне ёсьць, патрабаваньні да тэхнікі абробкі фатаграфіі былі не галоўнымі, калі ў фатаграфіі выяўлены ўнікальнасьць, хараство і перажываньне духа. Прыярытэт аддаецца культурнай каштоўнасьці, уражаньню і вобразу. Кніга разьлічана на шырокія пласты грамадзтва, на ўсіх тых, хто цікавіцца мастацтвам, эстэтыкай і цэніць фатаграфію.

ISBN 978-83-935476-0-9

Мастацкі макет, вокладка, афармленьне,
укладаньне і падрыхтоўка да друку: *Зянон Пазьняк*.
Кампутарны склад па макету: *Робэрт Стаховіч*.
Кампутарны набор і карэктура: *Галіна Палачаніна*.
Друк: *QLCO*.
Наклад: 1000 асобнікаў.
Аддрукавана: у ліпені 2012 г. у Варшаве.
Папера крэйдавая, фармат 88x63, 1/8 арк. (A-4)
Ул. выдавецкіх арк.: 30
Ум. друк. арк. (разам з іл.): 39,2

П а д з я к а: Аўтар шчыра ўдзячны спадарам Паўлу Мажэйку, Зьмітру Гурневічу, Віталю Пузачу за арганізацыйную і тэхнічную дапамогу ў працы над гэтаў кнігай. Дзякую ўсім асобам і прыхільнікам фотамастацтва, якія ахвяравалі сродкі на гэтае выданьне.

„Беларускія Ведамасьці", Варшава 02-017, вул. Ерузалімскія алеі, 125/127. Польшча.
„Гарадзенская бібліятэка, Горадня, Беларусь (knihi.z.hrodna@gmail.com)
На вокладцы фота З. Пазьняка „Суботнікі. Зімовы вечар" (1959 г.)

ISBN 978-83-935476-0-9

0

„ДОБРАЯ ФАТАГРАФІЯ”

„Добрая фатаграфія” гэта ёсьць цалкам аб’ектыўнае паняцьце. Яно (у адрозьненьне ад іншых мастацтваў) мае вельмі шырокую шкалу ацэнак і каштоўнасьцяў, што вынікае з самой прыроды фатаграфіі, фэнамэнальнай сутнасьцю якой зьяўляецца якасьць, якую мы называем „магія спыненага часу”.

У гэтым адметнасьць яе эстэтыкі, якая выяўляецца з цягам часу, прытым, бывае, уражвае так моцна, што спараджае адчуваньне, блізкае да медытацыі. У гэтым шмат хто пераконваецца, разглядаючы, скажам, даўнія фота сваіх сяброў, знаёмых, людзей і абставінаў мінулага і далёкага існаваньня. Па ўплыве часу бывае, што некалі здавалася б звычайнае аматарскае фота (нават здымак „на памяць”) выклікае ў нас трымценьне душы і ўспрымаецца зусім па-іншаму, як ацэньваўся раней – 20, 30, 40 гадоў таму.

Калісьці даўно, калі я спрабаваў зьбіраць старыя камэры, наш знакаміты Вячка Целеш прыслаў мне з Рыгі (разам з камэрай „Кодак” 1914 года) старую пажоўклую павільённую фатаграфію, зьнятую пры дзённым сьвятле недзе на пераломе стагоддзяў. На здымку была маладая нямецкая дзяўчына вышэйшага сьвету ў прыгожай белай сукенцы. Яна глядзела проста ў аб’ектыў, і я ня мог адарваць погляду ад гэтых вачэй. У іх была яе душа. Я адразу адчуў, зразумеў ня толькі яе, але і той час, у якім яна была, атмасфэру павільёну; здавалася, нават чуў голас фатографа ў кацялку: „Bitte, Fräulein, schau zu...”

Уражаньне ўзьнікала ў выніку калізіі паміж адчуваньнем і бачаньнем адлюстраваньня канкрэтнага вобраза канкрэтнай рэальнасьці (эфект прысутнасьці) і ўсьведамленьнем, што гэтая рэальнасьць ўжо не існуе (эфект адсутнасьці). Гэтая калізія і ёсьць ***адчуваньне спыненага імгненьня***, якім валодае фатаграфія.

Трэба разумець, аднак, што ў аснове гэтага эфэкту ляжыць псіхалягічнае адчуваньне. Яно можа ўзьнікаць у іншых жыцьцёвых абставінах пры сутыкненьні з матэрыяльнымі сьведчаньнямі мінулага (у музэі, напрыклад, у археалагічным раскопе і г. д.). Але фатаграфія стварае вобразны адбітак рэчаіснасьці па законах хараства, і гэта выклікае якраз тое моцнае эстэтычнае перажываньне, пра якое мы тут гаворым.

Абазначаючы тэму „Добрая фатаграфія”, я ня стаўлю задачу паказаць узровень майстэрства таго ці іншага фатографа, ці пазнаёміць з шэдэўрамі прафэсійнай фатаграфіі (якія часам даволі банальныя). У аснову гэтага адбору будзе пакладзена адлюстраваньне часу, эмацыйнае ўражаньне вобразу, перажываньне чалавечага духу, адбіткі беларускай культуры, хараство Зямлі і людзей, трагічны і вечны аспэкты чалавечага існаваньня. Вобразнае ўражаньне і імгненьне часу будзе галоўным адборам.

Таму там, дзе гэтае адчуваньне ёсьць, патрабаваньні да тэхнікі апрацоўкі фатаграфіі будуць з майго боку мінімальныя, нават калі гэтым адлюстраваньнем стане растравая фатаграфія з газэты ці шматкротная рэпрадукцыя з паліграфічнага выданьня. Зразумела, што тут будуць і аматарскія фатаграфіі, і фота невядомых (нявызначаных) аўтараў. Нікога гэта не павінна бянтэжыць, калі ў фатаграфіі ёсьць унікальнасьць, хараство і перажываньне духа. Вядома, прафэсійныя недахопы не скідаюцца з рахунку, але наш прыярытэт аддаецца культурнай каштоўнасьці, уражаньню і вобразу.

Нью-Ёрк 2010 г.

Зянон Пазьняк